

Encalçar i atrapar

27/V/1973

Les paraules que no formen part del nostre llenguatge viu, sinó que corresponen a allò que anomenem el lèxic adquirit, normalment a través dels textos, de la llengua escrita, exigeixen, quan se'n vol fer ús, una atenció molt especial i una seguretat absoluta sobre el seu sentit exacte i el seu comportament gramatical, ja que molt sovint, si hom es deixa guiar únicament per la intuïció, pel context en què ha trobat una determinada paraula o bé per la seva semblança amb una altra, corre realment el risc d'afirmar el contrari, o una cosa molt diferent, d'allò que intentava dir.

Un exemple molt característic del que hem exposat el poden constituir les paraules encalç i encalçar —el substantiu encalç i el verb encalçar— que, una bona part de catalanoparlants han de considerar més aviat pròpies de la llengua literària, ja que són desconegudes com a formes vives en àmplies zones del nostre domini lingüístic i, així, són molts els qui les han adquirides a través de la llengua escrita. Per tant, es pot escaure que, com que en català no existeixen les formes «alcanç» i «alcançar» —i si hi són usades és només en tant que barbarismes— algú cregui que les formes correctes corresponents, en la nostra llengua, són encalç i encalçar, error en el qual poden contribuir a induir-lo els textos en què ha trobat aquestes paraules. Perquè el cas és que encalçar no significa «atrapar» o «aconseguir» sinó que vol dir «perseguir», «empaitar» o «córrer darrera d'algú». Com hem dit, l'estreta relació que hi ha entre tots dos sentits i la similitud entre el verb encalçar i el del castellà «alcanzar» contribueixen a aquest error.

Si es vol, és perfectament possible, és clar, prescindir d'aquest verb encalçar tant com ho és prescindir del barbarisme «alcançar». Podriem dir que empaitaven algú, que el perseguien i que finalment el van atrapar, el van aconseguir o el van agafar. Ara: el fet és que encalçar és una forma realment existent, que tard o d'hora trobarem, i que no sabrem resistir la temptació de fer servir, sobretot si fem literatura, i aleshores, això sí, cal fer-ho amb el sentit exacte que li és atribuït.

ALBERT JANE